

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора політичних наук, професора кафедри політичних наук і
права Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

Наумкіної Світлани Михайлівни

**на дисертаційне дослідження Свекли Костянтина Андрійовича
«Нові політичні технології виборчих процесів першої чверті XXI
століття: український та зарубіжний досвід», поданої на здобуття
ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – політологія, в галузі
знань 05 – соціальні та поведінкові науки**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Тема дисертації, обрана Свеклою Костянтином Андрійовича, присвячена розгляду сучасних підходів до дослідження нових політичних технологій виборчих процесів першої чверті XXI століття. Актуальність дослідження підкреслюється формуванням медіа-середовища інтерактивних мультимедіа («нових медіа»), які визначають увесь комплекс нових технологій виборчих процесів в умовах конкурентної політики демократичних держав, а також необхідністю детального вивчення особливостей нових виборчих технологій першої чверті XXI століття – від блогінгу до е-голосування.

Дисертаційна робота є вкрай актуальною в контексті соціально-політичних трансформацій, обумовлених сучасним технологічним розвитком та зростанням ролі медіа-середовища у політиці. Повною мірою це стосується як українського так і зарубіжного досвіду.

Глибоке дослідження теми дозволяє Костянтину Андрійовичу чітко розглянути вплив нових політичних технологій на виборчі процеси сучасності, визначити генезу нових технологій виборчих процесів та масмедіа. Щодо останнього, то у дисертації окреслено трансформації простору масмедіа – від традиційних медіа (телебачення, радіо та преси) до

інтерактивних мультимедіа сучасності – включно із соціальними мережами та платформами. Дослідження нових технологій виборчих процесів має велике значення в сучасному світовому політичному контексті, особливо для України, яка знаходиться у стані війни та стикається з численними викликами, як зовнішніми, так і внутрішніми.

Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків.

Здобувач ретельно аналізує теоретико-методологічні основи дослідження нових політичних технологій виборчих процесів та визначає тренди їх розвитку відповідно до українського та зарубіжного досвіду. Слід наголосити на авторській інтерпретації концепцій зарубіжних та українських авторів щодо розвитку нових політичних технологій виборчих процесів. Особливу увагу заслуговує дослідження генези наукових інтерпретацій ролі політичних технологій у виборчих процесах, міждисциплінарний огляд основних теоретико-методологічних підходів, що визначають розвиток нових технологій виборчих процесів. Досягненням є проведений аналіз концептуалізації нових політичних технологій у дискурсі політичної науки. Отже, представлене дослідження ґрунтується на міцному теоретичному фундаменті.

Дисертант використовує загальнонаукові та спеціальні методи наукового аналізу, приділяє особливу увагу неоінституціональному підходу. Основою дослідження виступає методологічний індивідуалізм. Цей підхід дозволяє відійти від інструменталістських оцінок і розглянути проблему функціонування нових політичних технологій виборчих процесів у рамках різних галузей суспільних наук у широкому контексті соціально-політичних трансформацій. Обґрунтованість наукових положень та висновків, які винесені на захист, обумовлена міцною теоретичною базою та детальним описом і порівняльним аналізом становлення та особливостей впливу нових політичних технологій виборчих процесів у контексті українського та зарубіжного досвіду. Розроблена ґрунтовна теоретико-

методологічна база та творче застосування загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, у тому числі широкого масиву актуального фактологічного матеріалу з різноманітних джерел українських та зарубіжних авторів, а також критичний аналіз матеріалів дозволили дисертанту представити феномен нових політичних технологій виборчих процесів не лише як набір інструментів для проведення виборчих кампаній, але й як новий підхід до взаємодії між владою, суспільством та медіа. Цей підхід враховує непередбачуваність подій під час виборчих процесів, з одного боку, і піддатливість індивідів потужному технологічному впливу медіа-середовища.

Новизна одержаних результатів дослідження. Дана робота представляє собою дослідження нових технологій виборчих процесів у широкому контексті українського та зарубіжного досвіду, яке розглядає явище нових політичних технологій як складну систему е-голосування. Її неможливо зводити лише до моменту вибору певного кандидата, ця процедура включає необхідність цифровізації усіх етапів виборчої кампанії. Фактично, йдеться про е-вибори, які будуть відрізнятись від виборів «епохи телебачення» впливом соціальних мереж, блогерів та індивідуалізованої політичної реклами. Дисертантом було уточнено концепцію дійових осіб (акторів) нових політичних технологій, їх функцій та стратегій під час виборчих процесів. Обґрунтовано, що блогери займають місце акторів нових політичних технологій, конкурують із професійними політиками щодо впливу на громадську думку. Технології блогінгу стають загальнодоступними, а блогери перетворюються на публічних осіб. На особливу увагу заслуговує авторське дослідження стратегій мобілізації молодіжного електорату на президентських та парламентських виборах 2109 року в Україні. Також автором відзначено дисфункції блогерів, як акторів нових політичних технологій виборчих процесів: профанація (спрощення) проблем, дезінформація, делінквентна поведінка.

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях. Результати дослідження достатньо повно представлені у авторських публікаціях. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження викладено у чотирьох одноосібних публікаціях автора. Апробація результатів дослідження відбувалась на міжнародних, Всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, круглих столах, багаточисленних університетських наукових заходах.

Практична значимість дослідження. Вона визначається науковою новизною результатів дослідження та полягає у можливості їх застосування в практичній діяльності інститутів публічної влади (як на рівні органів державної влади так і місцевого самоврядування), масмедіа, політичних партій та неурядових організацій. Дослідження може бути використано у прикладному аспекті задля дослідницьких, освітніх та прикладних цілей (зокрема, у організації демократичних виборчих процесів). Практичне значення дослідження має досить широкі перспективи застосування. Воно відкриває нові можливості для розуміння та застосування нових політичних технологій виборчих процесів як інструменту політичної комунікації у медіа-середовищі та впливу на громадську думку й електоральну поведінку. Результати дослідження можуть бути використані у публічній політиці, виборчих процесах, партійній політиці, а також дійовими особами нових політичних технологій для впровадження е-голосування, оптимізації усіх етапів виборчих процесів. Застосування результатів дослідження безумовно стане у нагоді акторам нових політичних технологій у процесі розробки ефективних стратегій виборчих процесів, підвищення рівня прозорості та відкритості виборчих процесів, а також запобігти використанню маніпулятивних технологій. Впровадження нових політичних технологій виборчих процесів сприятиме вдосконаленню механізмів взаємодії між інститутами публічної влади та громадянським суспільством, зокрема за допомогою медіа-середовища. Дослідження робить значний внесок у

розвиток політичних наук та може слугувати базою для подальших наукових розвідок у галузі політичних технологій, виборчих процесів і демократизації політичної взаємодії у цілому. Основні теоретичні доробки, сформульовані у дослідженні, можуть бути корисними у різних наукових галузях і в навчальному процесі вищих навчальних закладів України. Вони можуть використовуватися при розробці та вдосконаленні курсів для різних навчальних дисциплін, таких як «Політологія», та «Політичні технології», «Виборчі системи» тощо.

Дискусійні питання та зауваження. Позитивно оцінюючи представлене К.А. Свеклою дисертаційне дослідження, вважаю за необхідне вказати на окремі недоліки, які, на мій погляд, містяться у роботі:

1. Бажано було б ретельніше проаналізувати джерельну базу з метою удосконалення методів дослідження нових політичних технологій виборчих процесів першої чверті ХХІ століття. Наприклад, значно посилив би роботу дискурс – аналіз.
2. Недостатньо уваги приділено визначенню факторів, які можуть ускладнити проведення е-голосування в Україні після завершення правового режиму воєнного стану та, головне, обґрунтуванню шляхів подолання цих ускладнень.
3. Автор відзначає, що мережеві комунікації призводять до сегментації політичного дискурсу. Натомість у подальшому ця теза не знаходить продовження у роботі. Вважаю, що авторських пояснень потребує сутність процесу «сегментації політичного дискурсу» та його вплив на сегментацію електорального простору.

Загальний висновок. Дисертація Свекли Костянтина Андрійовича на тему «Нові політичні технології виборчих процесів першої чверті ХХІ століття: український та зарубіжний досвід» є самостійним науковим дослідженням, яке містить нові обґрунтовані результати. Структура та зміст дослідження відповідають поставленій меті.

Аналіз тексту дисертації підтверджує дотримання автором вимог академічної доброчесності. Робота повністю відповідає вимогам, передбаченим Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а дисертант Свекла Костянтин Андрійович заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія».

Рецензент:

доктор політичних наук, професор кафедри,
завідувач кафедри політичних наук і права

Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського

Світлана НАУМКІНА

